

своей мощью, но все увеличивающимся [ея влияніемъ на славянство.

В. В. Зѣньковский. Русскіе мыслители и Европз. Парижъ, 1925, стр. 123.

Започването войната на Русия съ Турция на 1853 г. пробуди всички златни мечти на българитѣ за по-добро бъдеще. Българитѣ се надѣваха, че сега руситѣ ще успѣятъ да завършатъ дѣлото, което въ 1829 г. остана несвършено — освобождението на българския народъ отъ турцитѣ. Особено движение се появява всрѣдъ емигрантитѣ въ румънскитѣ княжества и въ Русия.

К. Иречекъ. История на българитѣ, Одеско издание, стр. 702.

Кримската война раздвижва всички слоеве на руското общество, което съ напрежение следѣло георойната борба около Севастополъ и съзнавало всичката своя техническа и обществена изостаналостъ, сравнително съ Западъ, — както и всички пороци и недостатѣци на руската действителностъ. Съ не по-малко острота, обаче, руското общество почувствувало въ лицето на западнитѣ народи свой заклетъ врагъ. Когато избухнала Кримската война, руското общество съ извънредна болка почувствувало, че тукъ работата се отнася не до просто разрешение съ оржие на единъ дипломатически конфликтъ, че въ сжщностъ Западъ заради това се е опълчилъ срещу Русия, за да я набие и ослаби влиянието ѝ всрѣдъ славянитѣ. Въ тази война за първи пътъ славянското самосъзнание е било остро поразено отъ дълбоката умраза на Западъ къмъ славянството. Сблъскали се въ сжщностъ цѣли два свѣта, и отъ тукъ се разбрало, че Русия е била страшна и умразна на Западъ не само заради своята мощъ, но заради все повече и повече увеличаващото се нейно влияние върху славянството. Известно е, че Николай I е билъ противникъ на панславизма и на записката, подадена му по този въпросъ отъ Ив. С. Аксакова, написалъ: „Ако би стечението на обстоятелствата да доведе до единство на всички славяни, то би било гибелъ за Русия“. Но въ руското общество, — тукъ на първо мѣсто трѣбва да се помене П. М. Погодинъ — растѣлъ и крепилъ стремежътъ къмъ обединение на всички славяни. И любопитно е да се отбележи, че въ това отношение сж зървѣли съгласно такива люде, като Бакунинъ и Погодинъ, участничитѣ на Кирило-Методиевското братство въ Киевъ и поетътъ Тютчевъ. Бакунинъ въ 1848 г., Погодинъ въ 1844 г., разбира се въ съвършено различенъ духъ, съставяли плановъ за всеславянски съюзъ. Ясното съзнание затова, че За